

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

КУЗЬМЕНКО І. О., к. фіз. вих., доцент
Харківська державна академія фізичної культури

ЗМІНА ПОКАЗНИКІВ ЗДАТНОСТІ ДО ДОВІЛЬНОГО РОЗСЛАБЛЕННЯ М'ЯЗІВ УЧНІВ 7–8-Х КЛАСІВ ПІД ВПЛИВОМ СПЕЦІАЛЬНО СПРЯМОВАНИХ ВПРАВ

Анотація. Застосування спеціальних вправ, спрямованих на зміну функціонального стану сенсорних систем, сприяло опосередкованому впливу на показники здатності до довільного розслаблення м'язів учнів 7–8-х класів експериментальних груп.

Ключові слова: учні, здатність до довільного розслаблення м'язів, спеціально спрямовані вправи, сенсорні системи.

Вступ. Важливу роль у зміцненні здоров'я молодого покоління відіграє фізичне виховання. Одним із завдань фізичного виховання у загальноосвітніх школах є збереження і зміцнення здоров'я учнів, підвищення рівня рухової активності, формування ціннісних орієнтацій щодо здорового способу життя та розвиток рухових здібностей [2; 3]. Особливе місце серед їх різноманіття займають координаційні здібності, рівень розвитку яких визначає ефективність різноманітної рухової діяльності людини.

На думку багатьох авторів цілеспрямований розвиток координаційних здібностей у дітей зумовлює більш швидке і раціональне оволодіння різними руховими діями на уроках фізичної культури, більш високий якісний рівень засвоєння навчальних тем, розширення рухового досвіду [4; 5; 7].

Здатність до довільного розслаблення м'язів є одним із найважливіших факторів забезпечення ефективного виконання побутових, виробничих і спортивних рухів. Недостатній розвиток здатності довільно управляти різними м'язовими групами призводить до погіршення кровопостачання м'язів, зростання енерготрат, зниження швидкості виконання рухів та погіршення техніки [1]. Робіт, які б стосувалися дослідження здатності до довільного розслаблення м'язів у дітей середнього шкільного віку в доступній нам літературі не виявлено.

Мета дослідження: визначити динаміку показників здатності до довільного розслаблення м'язів школярів 12–14 років під впливом зміни активності окремих сенсорних систем.

Матеріал і методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи статистичної обробки даних.

Результати дослідження. Здатність до розслаблення м'язів визначалася за допомогою вправи, заснованої на візуальній оцінці якості виконання махових рухів руками, запропонованої Л. П. Сергієнком [6].

Розглядаючи результати здатності до розслаблення м'язів учнів експериментальних і контрольних груп до експерименту слід відмітити відсутність достовірності відмінностей між показниками у всіх досліджуваних класах ($p > 0,05$).

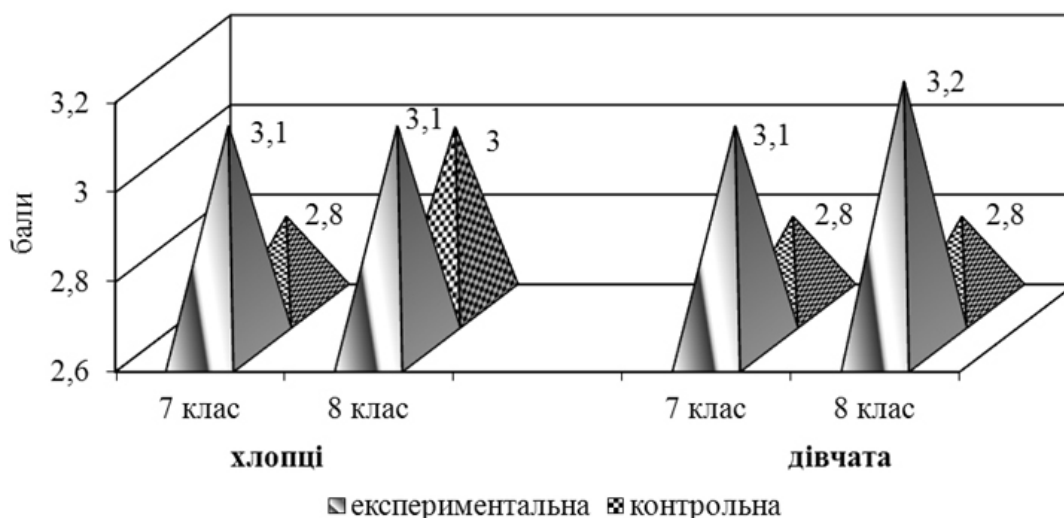
Порівнюючи показники розслаблення м'язів школярів 12–14 років у віковому аспекті, слід зазначити, що з віком результати не змінюються і достовірності відмінностей не мають ($p > 0,05$).

Аналіз досліджуваних показників у віковому аспекті не виявив відмінностей у результатах хлопців і дівчат середніх класів. Достовірності відмінностей не спостерігається ($p > 0,05$).

Порівняння первісних результатів дослідження здатності до розслаблення м'язів з нормами, запропонованими Л. П. Сергієнком [6] показало, що на оцінку «добре» вправу виконують від 32,1% до 33,4% хлопців і від 37% до 41,4% дівчат 7–8-х класів. На оцінку «погано» вправу виконують від 66,7% до 67,9% хлопців та від 58,6% до 63% дівчат 7–8-х класів.

Для підвищення здатності до розслаблення м'язів у зміст уроків з фізичної культури для школярів експериментальних класів додатково включалися вправи та рухливі ігри, спрямовані на вдосконалення функціонального стану зорового, вестибулярного, слухового і тактильного аналізаторів.

Аналіз показників здатності до розслаблення м'язів після застосування у навчальному процесі спеціально спрямованих вправ (рис. 1) виявив, що у школярів експериментальних груп вони покращилися, однак достовірності відмінностей не спостерігалось ($p > 0,05$).

Рис. 1. Порівняння показників здатності до розслаблення м'язів учнів 7–8-х класів експериментальних і контрольних груп після експерименту

Так, у хлопців 7-х класів показники покращилися на –18,9%, 8-х класів – на 15,0%. У дівчат приріст результатів склав: у 7-х класах – 13,5%, у 8-х класів – 14,5%.

Порівнюючи повторні показники здатності до розслаблення м'язів школярів експериментальних класів з запропонованими нормами, варто зазначити, що відбулося збільшення відсотку оцінок «добре» за рахунок зменшення відсотку оцінок «погано». Так, на оцінку «добре» вправу виконують від 53,3% до 57,1% хлопців та від 55,6% до 62,1% дівчат середніх класів. На оцінку «погано» цю вправу виконують від 42,9% до 46,7% хлопців і від 37,9% до 44,4% дівчат.

Розглядаючи показники школярів контрольних груп після експерименту, варто відмітити, що результати здатності до розслаблення м'язів майже не змінилися і достовірності відмінностей не мають ($p > 0,05$).

Висновки:

1. Аналізуючи результати здатності до розслаблення м'язів учнів експериментальних класів після застосування спеціально спрямованих вправ, слід відмітити тенденцію до покращення досліджуваних показників.

2. Результати дослідження дозволяють рекомендувати використовувати запропоновані вправи в різних форми занять з дітьми середнього шкільного віку.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку полягають у визначенні динаміки інших видів координаційних здібностей школярів 7–8-х класів під впливом зміни активності окремих сенсорних систем.

Список використаної літератури:

1. Алейникова Т. В. *Возрастная психофизиология : учебное пособие для студентов высших учеб. заведений* / Т. В. Алейникова. – Ростов-на-Дону: УНИИ валеологии РГУ, 2002. – 147 с.
2. Боднар І. *Ставлення учнів середнього шкільного віку до уроків фізичної культури* / Іванна Боднар // *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : зб. наук. пр. Східноєвропейського нац. ун-ту імені Лесі Українки. – Луцьк, 2013. – № 1 (21). – С. 134–140.
3. Костюк П. М. *Оцінка стану здоров'я школярів України та факторів, що на нього впливають* / П. М. Костюк, Е. Й. Лапковський // *Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Збірник наукових праць*. – Т. 1, Випуск 12. – Вінниця, 2011. – С. 202–206.
4. Лях В. И. *Координационные способности: диагностика и развитие* / В. И. Лях. – М.: ТВТ Дивизион, 2006. – 290 с.
5. Сергієнко Л. П. *Комплексний педагогічний контроль розвитку координаційних здібностей дітей у віці 13–14 років* / Л. П. Сергієнко // *Слобожанський науково-спортивний вісник* : [наук. – теорет. журн.] – Харків : ХДАФК, 2015. – № 4(48). – С. 78–83.
6. Сергієнко Л. П. *Тестування рухових здібностей школярів* / Л. П. Сергієнко. – К. : Олімпійська література. – 2001. – 440 с.
7. *Теория и методика физической культуры: ученик – 2-е изд., испр.* / [под ред. проф. Ю. Ф. Курамшина]. – М.: Советский спорт, 2004. – С. 130–143.